

Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin kokeilujakson käynnistäminen

Kaupunginhallitus 09.10.2023 § 258
373/00.01.02/2023

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Tuija Telén
Valmistelija: Suunnittelija Satu Ahjoniemi

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) on toimintatapa, jossa arvioidaan etukäteen erilaisten päätösten vaikutusta. Se on suunnittelun ja päätöksenteon työväline. Ennakoarvioinnilla huomioidaan erilaisia vaikutuksia muun muassa eri ihmisryhmien hyvinvointiin ja terveyteen, ympäristöön, talouteen, yrityksiin, organisaatioon, henkilöstöön ja muihin mahdollisiin vaikutusteemoihin. EVA on yleisnimitys ennakoarvioinneille. Arvioitavat näkökulmat tulee valita kohderyhmästä ja arvioitavasta asiasta riippuen. Vaikutuksia tulee arvioida sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä.

Monet lait edellyttävät vaikutusten ennakoarviointia. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kuntia huomioimaan päätösten arvioituja vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Myös terveydenhuoltolaki (1326/2010) velvoittaa ennakoarvioimaan päätösten vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Tasa-arvolaki (609/1986) velvoittaa päätösten sukupuolivaikutusten ennakoarviointiin ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) velvoittaa arvioimaan kunnan toiminnan vaikutuksia väestöryhmiin sekä yhdenvertaisuuden toteutumiseen toiminnassaan. YK:n lasten oikeuksien sopimus edellyttää harkitsemaan ensisijaisesti lapsen etua lapsiin koskevilla päätöksillä.

Valtioneuvoston Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 -periaatepäätöksen toimeenpanosuunnitelma ohjeistaa kuntia, maakuntia ja ministeriöitä vahvistamaan päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöä. Myös Kuntaliitto suosittelee vaikutusten ennakoarviointia. Kuntaliiton suosituksessa (2011) ohjeistetaan, että päättäjien tulee tarkastella useita eri vaikutuksia samanaikaisesti ja kokonaisvaltaisesti. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulee ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen. Kuntaliiton mukaan vaikutusten ennakoarviointi lisää luottamushenkilöiden arvopohjaista päätöksentekoa ja käynnistää arvokeskustelun halutuista vaikutuksista kunnallisessa päätöksenteossa.

Jokaisen kunnan on linjattava itse, millaisissa päätöksissä tehdään ennakoarviointia sekä millaisella laajuudella. Usein käytävissä olevat resurssit rajaavat kuinka tarkasti EVA voidaan tehdä. Päätösten valmistelijan apuna on nimettyjä sisältöasiantuntijoita sekä prosessiasiantuntijoita. EVAn tueksi nimetään myös toimialarajat ylittävä työryhmä.

Karkkilan kaupungissa päätösten vaikutusten ennakoarviointia suositellaan

1) Jos valmisteltavalla asialla on merkittäviä vaikutuksia ihmisiin, ympäristöön, talouteen, kuntaorganisaatioon tai -henkilöstöön, yrityksiin tai elinvoimaan.

2) Kun toimielin päättää palvelua ja alueita koskevasta merkittävästä linjauksesta tai suunnitelmasta.

Ennakoarvioinnissa tarkastellaan mahdollisten päätösvaihtoehtojen vaikutuksia kuntalaisiin ja eri ihmisryhmiin, ympäristöön, kunnan talouteen, kuntaorganisaatioon tai henkilöstöön, kunnan yrityksiin ja elinvoimaan sekä kunnan strategisten tavoitteiden toteutumiseen.

Ennakoarviointia ei toteuteta, kun kyseessä on yksilöä koskeva asia, oikaisuvaatimus, viran tai toimen täyttäminen tai tiedoksi merkittävä asia. Ennakoarviointia ei tarvitse tehdä, kun vastataan lausuntoihin, kirjeisiin, esityksiin tai tehdään rutiiniluonteisia esityksiä.

Karkkilan kaupunkiorganisaatiossa on valmisteltu päätösten vaikutusten ennakoarvioinnista käynnistettävää kokeilua. Kaupunginhallituksen päätöksen pohjalta kaupunginjohtaja nimeää toimialoitain vastuuhenkilöt ja asiantuntijat sekä tarvittavan työryhmän. Ennen kokeilujakson alkua valmistellaan Karkkilan kaupungin toimintaohje sekä arviointimalli päätösten vaikutusten ennakoarvioinnista. Kokeilujakson aikana päätösten vaikutusten ennakoarviointia tehdään kaupunginhallituksen ja vapaa-aikalautakunnan alaisissa päätöksissä. Kokeilujakson aikana arvioidaan päätösten vaikutusten ennakoarviointiin liittyvää koulutustarvetta. Mahdollinen koulutus järjestetään vuonna 2024 ja koulutukseen varattava määräraha huomioidaan vuoden 2024 talousarvion valmistelussa. Kokeilujakson loputtua tehdään koonti kokeilujakson kokemuksista sekä päätös arviointimallin jatkamisesta ja kehittämisestä. Tämän jälkeen päätösten vaikutusten ennakoarviointi otetaan käyttöön koko organisaatiossa.

Ehdotus: Kaupunginjohtaja Tuija Telén

Kaupunginhallitus päättää

- 1) aloittaa Karkkilan kaupunkiorganisaatiossa kokeilujakson päätösten vaikutusten ennakoarvioinnista kaupunginhallituksen ja vapaa-aikalautakunnan alaisissa päätöksissä ajalla 1.1.-31.12.2024, ja
- 2) esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto merkitsee päätöksen kokeilujaksosta tiedoksi.

Päätös: Esittelijä teki lisäyksen päätösehdotuksen kohtaan 1) ja muutettu päätösehdotus kuului seuraavasti:

Kaupunginhallitus päättää

- 1) aloittaa Karkkilan kaupunkiorganisaatiossa kokeilujakson päätösten vaikutusten ennakoarvioinnista erikseen sovittavissa kaupunginhallituksen ja vapaa-aikalautakunnan alaisissa päätöksissä ajalla 1.1.-31.12.2024, ja
- 2) esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto merkitsee päätöksen kokeilujaksosta tiedoksi.

Muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että Satu Ahjoniemi poistui esteellisenä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 20.16 - 20.32.